

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 08.05.1974, sp. zn. 3 Tz 10/74, ECLI:CZ:NS:1974:3.TZ.10.1974.1

Číslo: 47/1974

Právní věta: Vážnou chorobu pachatele lze považovat za mimořádné poměry pachatele odůvodňující uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranicí zákonné trestní sazby jen za předpokladu, že vzhledem k této chorobě by výkon trestu uloženého v rámci trestní sazby byl pro pachatele zvlášť obtížný nebo by měl pro něho zvlášť nepříznivé následky. Přitom musí být splněn i další předpoklad, totiž že se účelu trestu v daném případě dosáhne i trestem kratšího trvání.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 08.05.1974

Spisová značka: 3 Tz 10/74

Číslo rozhodnutí: 47

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Poměry pachatele mimořádné, Ukládání trestu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 3 odst. 4
§ 40 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 47/1974 sb. rozh.

Vážnou chorobu pachatele lze považovat za mimořádné poměry pachatele odůvodňující uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranicí zákonné trestní sazby jen za předpokladu, že vzhledem k této chorobě by výkon trestu uloženého v rámci trestní sazby byl pro pachatele zvlášť obtížný nebo by měl pro něho zvlášť nepříznivé následky. Přitom musí být splněn i další předpoklad, totiž že se účelu trestu v daném případě dosáhne i trestem kratšího trvání.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 8. 5. 1974 sp. zn. [3 Tz 10/74](#).)

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek krajského soudu v Plzni ze dne 5. 12. 1973 sp. zn. 14 To 417/73 a tomuto soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Tachově ze dne 11. 10. 1973 sp. zn. T 288/72 byl obviněný S. R. uznán

vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák., jehož se dopustil tím, že dne 19. 5. 1972 odcizil spolu se svým bratrem M. R. z bytu J. B. v Okrouhlém Hradišti u Tachova jednu peřinu, šálu, svetr, tašku, kufr, jednoho králíka, kůži z berana vše v hodnotě asi 600 Kčs a tyto věci prodal. Za to byl odsouzen podle § 247 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců nepodmíněně, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny.

K odvolání obviněného zrušil krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne

5. 12. 1973 sp. zn. 14 To 417/73 v cit. rozsudku okresního soudu v Tachově výrok o trestu podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. a rozhodl podle § 259 odst. 3 tr. ř. tak, že obviněnému S. R. uložil podle § 247 odst. 1 tr. zák. za použití § 40 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání tří měsíců nepodmíněně, přičemž pro jeho výkon jej zařadil podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. do druhé nápravně výchovné skupiny.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal generální prokurátor ČSR ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona, kterou zaměřil proti výroku o trestu. V ní vytýká krajskému soudu, že v úvahách o trestu nesprávně zhodnotil osobní poměry pachatele jakožto trvale invalidního pro TBC z hlediska ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. Dovozuje, že u obviněného nejsou dány důvody pro zmírnění trestu pod dolní hranici trestní sazby ustanovení § 247 odst. 1 tr. zák. již proto, že obviněný byl 9krát trestán, požívá nadměrně alkoholické nápoje, takže byl i na protialkoholním léčení, nepožívá dobrou pověst, a tedy nežije řádným životem pracujícího člověka. Jeho onemocnění TBC není toho druhu, aby nemohl být u něho trest odnětí svobody vykonán. Proto závěrem stížnost pro porušení zákona generálního prokurátora ČSR navrhuje, aby Nejvyšší soud ČSR vyslovil, že napadeným rozsudkem byl ve výroku o trestu porušen zákon v ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. ve prospěch obviněného, aby tento nezákonný výrok byl zrušen a dále bylo postupováno podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Skutková zjištění okresního soudu v Tachově, která převzal jako správná pro své rozhodnutí i krajský soud, mají oporu ve výsledcích dokazování. Také právní posouzení skutku jako trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. je v souladu se zákonem.

Krajský soud však nepostupoval správně při ukládání trestu.

Na trestnou činnost, jíž se obviněný dopustil, stanoví trestní zákon v § 247 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody na šest měsíců až tři léta nebo nápravné opatření nebo peněžitý trest. Krajský soud uložil obviněnému za použití § 40 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody na tři měsíce.

Použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. o mimořádném snížení trestu odnětí svobody krajský soud odůvodnil poukazem na zdravotní stav obviněného jako osoby, která je od 20. 5. 1972 plně invalidní v důsledku onemocnění tuberkulózou. Krajský soud považoval tuto okolnost za tak mimořádnou, že by vzhledem k ní bylo uložení trestu v rámci trestní sazby neúměrně přísné a že proto účelu trestu bude dosaženo i trestem kratšího trvání.

Tento závěr napadeného rozsudku však vychází z jednostranného a neúplného hodnocení okolností významných pro správné stanovení výměry trestu odnětí svobody, který jedině vzhledem k recidivě obviněného v majetkových deliktech jako druh trestu přicházel v úvahu.

Podle ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. může soud snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní

sazby zákonem stanovené jen tehdy, má-li vzhledem k výjimečným okolnostem případu nebo vzhledem k mimořádným poměrům pachatele za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze účelu trestu dosáhnout i trestem kratšího trvání.

Z toho vyplývá, že zásadně se trest vyměřuje v zákonné sazbě a lze jej snížit pod dolní hranici zákonné trestní sazby jen, jsou-li zde výjimečné okolnosti případu nebo mimořádné poměry pachatele a jestliže právě vzhledem k těmto okolnostem případu nebo poměrům pachatele lze usuzovat na to, že trest uložený v hranicích zákonné sazby by byl pro pachatele nepřiměřeně přísný a zároveň účelu trestu možno dosáhnout i trestem kratšího trvání. Obě uvedené podmínky musí být splněny současně.

Výjimečnými okolnostmi případu ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. se rozumí takové okolnosti, které spoluurčují stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost se zřetelem k ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák.

Mimořádné poměry pachatele jsou okolnosti, které nemají přímý vztah k spáchání trestního činu a které proto nejsou hodnoceny z hlediska nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Může to být například i choroba, která činí pro pachatele výkon trestu zvláště obtížným, nebo péče o osoby, odkázané výchovou a výživou na pachatele.

V obou případech však musí jít o skutečnosti takové povahy nebo intenzity, že okolnosti případu možno považovat za výjimečné nebo poměry pachatele za mimořádné. K okolnostem, které nemají takový charakter, soud přihlédne při výměře trestu v rámci zákonné sazby.

Skutečnost, již krajský soud v posuzovaném případě odůvodnil použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák., nelze považovat za okolnosti takového rázu, aby ji jednotlivě nebo ve spojitosti s ostatními okolnostmi případu bylo možno považovat za výjimečné okolnosti případu nebo za mimořádné poměry obviněného. Okresní soud sám v odůvodnění rozsudku zdůrazňuje v úvahách o trestu, že obviněný byl již před tím devětkrát soudně trestán, z toho pětkrát pro trestné činy proti majetku, že naproti tomu stupeň nebezpečnosti je zmírňován tím, že obviněný nahradil poškozenému škodu i za svého bratra, což mu polehčuje. V uvedených okolnostech však ani okresní soud nespatřuje „výjimečné okolnosti“ případu ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. Mimořádné poměry obviněného nemohou však být v daném případě vyvozovány ani ze zdravotního stavu obviněného. Obviněný sice podle zprávy Státního statku Bezručice u Tachova ze dne 16. června 1972 „má od 20. května 1972 plný invalidní důchod, když byl několikrát v ústavním léčení pro TBC v Janově, kde porušoval léčebný řád“. Avšak dne 19. února 1973 obviněný výslovně prohlásil do protokolu u okresního soudu v Tachově, že se právě vrátil z léčení a chce nastoupit nějaké lehčí zaměstnání. Nelze tedy mít za to, že takto zjištěný zdravotní stav obviněného by činil pro něho výkon trestu zvláště obtížným.

Avšak krajský soud se dopustil zásadního pochybení v tom, že při zjišťování podmínek § 40 odst. 1 tr. zák. vůbec nezkoumal, zda v souzeném případě lze účelu trestu dosáhnout i trestem kratšího trvání. Z tohoto hlediska je nutno vzít v úvahu, že obviněný společně se svým bratrem okradl skromně žijícího občana o věci denní potřeby, přičemž šlo o občana, který jim umožňoval v poslední době pobyt v jeho bytě. Obviněný se ani netají tím, že společně s bratrem kradli proto, aby si prodejem odcizených věcí opatřili peníze na alkoholické nápoje, za něž pak skutečně získané peníze utratili. Z tohoto zjištěného jednání obviněného je zřejmé, že se dopustil bezohledného jednání vůči ubytovateli ve snaze získat peníze na alkoholické nápoje, čímž je závažnost a společenská nebezpečnost jeho jednání ještě více zvyšována i při zřeteli na to, že dodatečně uhradil poškozenému škodu. Za tohoto stavu účelu trestu, a to jak z hlediska převýchovy obviněného, tak i z hlediska generální prevence nemůže být dosaženo trestem odnětí svobody sníženým pod dolní hranici trestní sazby.